

BIBLIOTEKA SĄDOWA

PROCESOWE PRAWO PRACY

WZORY PISM

REDAKCJA NAUKOWA
KRZYSZTOF W. BARAN

KRZYSZTOF W. BARAN
DANIEL KSIĄŻEK
MARCIN WUJCZYK

LEX

a Wolters Kluwer business

BIBLIOTEKA SĄDOWA

PROCESOWE PRAWO PRACY

WZORY PISM

REDAKCJA NAUKOWA
KRZYSZTOF W. BARAN

KRZYSZTOF W. BARAN
DANIEL KSIĄŻEK
MARCIN WUJCZYK

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2013

Stan prawny na 1 kwietnia 2013 r.

Wydawca
Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący
Ewa Wysocka

Opracowanie redakcyjne
Katarzyna Świerk-Bożek

Łamanie
Andrzej Gudowski

Projekt graficzny okładki
Marcin Domitrz

Opracowanie indeksu
Wojciech Pudełko

Autorstwo poszczególnych części:

Krzysztof W. Baran – rozdziały: 1–7, 9, 10

Daniel Książek – rozdział 8 pkt 1, 2, 3, 6, 7, 11, 12, 13; wzory pism procesowych
(współautorstwo)

Marcin Wujczyk – rozdział 8 pkt 4, 5, 8, 9, 10, 14, 15; wzory pism procesowych
(współautorstwo)

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska SA, 2013

ISBN: 978-83-264-4268-1

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska SA

Redakcja Książek
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35
e-mail: ksiazki@wolterskluger.pl

www.wolterskluger.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	13
Wstęp	17
CZĘŚĆ PIERWSZA. PROCESOWE PRAWO PRACY	19
Rozdział 1	
Spory pracy	21
1. Ogólna charakterystyka sporów pracy	21
2. Delimitacja indywidualnych i zbiorowych sporów pracy	23
3. Systematyka indywidualnych sporów pracy	28
Rozdział 2	
Organizacja systemu ochrony prawnej w sporach pracy	37
1. Modele ochrony prawnej w indywidualnych sporach pracy	37
1.1. Organy ochrony prawnej a wymiar sprawiedliwości w indywidualnych sporach pracy	37
1.2. Metody likwidowania indywidualnych sporów pracy przez organy ochrony prawnej	38
1.3. Modele organizacji ochrony prawnej w indywidualnych sporach pracy	41
1.4. Modele organizacji ochrony prawnej w indywidualnych sporach pracy w systemie ustawodawstwa polskiego	48
2. Status organizacyjny komisji pojednawczych	52
3. Status organizacyjny sądownictwa pracy	55
4. Status organizacyjny kolegiów arbitrażu społecznego	59
Rozdział 3	
Prawo do sądu w indywidualnych sporach pracy	61
Rozdział 4	
Droga sądowa w indywidualnych sporach pracy	70
1. Delimitacja trybów rozstrzygnięcia indywidualnych sporów pracy	70
2. Spory na tle niepracowniczych stosunków służbowych	73
3. Spory na tle pracowniczych stosunków służbowych	75

Rozdział 5

Kompetencje sądów pracy	82
1. Uwagi wprowadzające	82
2. Sprawy o roszczenia ze stosunku pracy	84
3. Sprawy o roszczenia związane ze stosunkiem pracy	92
4. Sprawy o roszczenia z innych stosunków prawnych, do których z mocy odrębnych przepisów stosuje się przepisy prawa pracy.....	96
5. Sprawy o odszkodowania dochodzone od pracodawcy z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	100
6. Sprawy o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa ze stosunków prawa pracy.....	101

Rozdział 6

Procedury polubownego likwidowania indywidualnych sporów pracy	107
1. Uwagi wstępne.....	107
2. Pozasądowe postępowanie pojednawcze	108
2.1. Podstawy prawne postępowania przed komisjami pojednawczymi.....	108
2.2. Podmioty pozasądowego postępowania pojednawczego	110
2.3. Przebieg pozasądowego postępowania pojednawczego.....	113
3. Postępowanie mediacyjne w sprawach z zakresu prawa pracy	118
4. Sądowe postępowanie pojednawcze	123
4.1. Podstawy prawne sądowego postępowania pojednawczego.....	123
4.2. Podmioty sądowego postępowania pojednawczego.....	124
4.3. Przebieg sądowego postępowania pojednawczego.....	126

Rozdział 7

Ugody w indywidualnych sporach pracy	131
1. Systematyka ugód w indywidualnych sporach pracy	131
2. Charakter prawny i skutki ugód w indywidualnych sporach pracy	132
3. Zakres swobody kontraktowania w ugodach w indywidualnych sporach pracy	145
4. Kontrola ugód w indywidualnych sporach pracy	154

Rozdział 8

Postępowanie odrębne w sprawach z zakresu prawa pracy	164
1. Postępowanie odrębne w sprawach z zakresu prawa pracy a model proceduralny w indywidualnych sporach pracy	164
2. Strony w postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu prawa pracy	165
3. Pełnomocnicy w postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu prawa pracy	168
4. Wszczęcie procesu sądowego w sprawach z zakresu prawa pracy	172
4.1. Formy wszczęcia postępowania sądowego w sprawach z zakresu prawa pracy	172
4.2. Treść pozwu	173
4.3. Skutki wniesienia pozwu.....	175

4.4. Podmioty uprawnione do złożenia powództwa w sprawach z zakresu prawa pracy	176
4.5. Skutki doręczenia pozwu	180
4.6. Powództwo wzajemne	181
4.7. Przekształcenia podmiotowe	182
5. Właściwość sądu w sprawach z zakresu prawa pracy	183
5.1. Właściwość rzeczowa sądu w sprawach z zakresu prawa pracy.....	183
5.2. Właściwość miejscowa w sprawach z zakresu prawa pracy	184
5.3. Przekazanie sprawy innemu sądowi ze względów celowościowych.....	186
6. Pomoc sądu dla stron w sprawach z zakresu prawa pracy	187
7. Koszty postępowania sądowego w sprawach z zakresu prawa pracy	190
8. Czynności wyjaśniające w sprawach z zakresu prawa pracy	194
8.1. Konieczność prowadzenia czynności wyjaśniających.....	195
8.2. Podjęcie decyzji o przeprowadzeniu czynności wyjaśniających.....	195
8.3. Cel czynności wyjaśniających.....	195
8.4. Zaniechanie prowadzenia czynności wyjaśniających.....	198
9. Rozprawa sądowa w sprawach z zakresu prawa pracy.....	199
9.1. Charakterystyka ogólna.....	199
9.2. Przygotowanie rozprawy	199
9.3. Termin rozprawy.....	200
9.4. Wstęp na rozprawę.....	200
9.5. Przebieg rozprawy.....	201
10. Postępowanie dowodowe w sprawach z zakresu prawa pracy	206
10.1. Charakterystyka ogólna	206
10.2. Dowód z dokumentów.....	209
10.3. Dowód z zeznań świadków.....	210
10.4. Dowód z opinii biegłego	213
10.5. Dowód z przesłuchania stron.....	215
10.6. Dowód z przyrządów utrwalających albo przenoszących obrazy lub dźwięki	216
10.7. Dowód z akt.....	217
11. Postępowanie uproszczone w sprawach z zakresu prawa pracy.....	218
12. Wyrok i wyrokowanie w sprawach z zakresu prawa pracy	225
13. Apelacja w sprawach z zakresu prawa pracy	235
14. Skarga kasacyjna w sprawach z zakresu prawa pracy	243
14.1. Charakterystyka ogólna	243
14.2. Wyłączenie dopuszczalności skargi kasacyjnej	244
14.3. Podmioty uprawnione do wniesienia skargi	244
14.4. Przymus adwokacko-radcowski	245
14.5. Termin do wniesienia skargi.....	246
14.6. Forma skargi kasacyjnej.....	248
14.7. Procedura rozpoznania skargi kasacyjnej.....	255
14.8. Wyrokowanie	257
15. Egzekucja orzeczeń i ugód w sprawach z zakresu prawa pracy	257

Rozdział 9

Procedury rejestrowe w zbiorowym prawie pracy	262
1. Uwagi ogólne.....	262
2. Rejestracja związków zawodowych i organizacji pracodawców	262
3. Rejestracja układów zbiorowych pracy	267

Rozdział 10

Postępowanie arbitrażowe w zbiorowych sporach pracy	273
--	------------

CZĘŚĆ DRUGA. PISMA Z ZAKRESU PRAWA PRACY 281

1. Wniosek o wszczęcie postępowania mediacyjnego.....	283
2. Pozew o nawiązanie stosunku pracy.....	284
3. Pozew o ustalenie istnienia stosunku pracy	287
4. Odwołanie od rozwiązania umowy o pracę za wypowiedzeniem.....	289
5. Odwołanie od rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia	292
6. Odwołanie od rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia	295
7. Pozew o zapłatę odszkodowania z powodu rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika z powodu naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych przez pracodawcę	297
8. Pozew o zapłatę odszkodowania z powodu wygaśnięcia umowy o pracę	300
9. Pozew o przywrócenie do pracy	302
10. Pozew o dopuszczenie do pracy	304
11. Pozew o ponowne zatrudnienie z powodu wydania wyroku uniewinniającego.....	306
12. Pozew o odszkodowanie z tytułu rozwiązania umowy o pracę z powodu mobbingu	308
13. Pozew o nawiązanie spółdzielczej umowy o pracę	311
14. Pozew o uchylenie kary porządkowej nagany	313
15. Pozew o ustalenie, że zdarzenie jest wypadkiem przy pracy	315
16. Pozew o sprostowanie treści protokołu powypadkowego w zakresie przyczyn i okoliczności wystąpienia wypadku przy pracy	317
17. Pozew o sprostowanie świadectwa pracy.....	319
18. Pozew o uzupełnienie świadectwa pracy.....	321
19. Pozew o odszkodowanie z tytułu wydania niewłaściwego świadectwa pracy	323
20. Pozew o odszkodowanie z tytułu niewydania świadectwa pracy	326
21. Pozew o wydanie świadectwa pracy.....	328
22. Pozew o udzielenie urlopu wypoczynkowego.....	330
23. Pozew o zapłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.....	332
24. Pozew o ustalenie okresu wypowiedzenia.....	334
25. Pozew o zapłatę wynagrodzenia za pracę.....	336
26. Pozew o zapłatę odprawy z tytułu zwolnień grupowych.....	338
27. Pozew o zapłatę odprawy pośmiertnej.....	340

28. Pozew o wypłatę wynagrodzenia za świadczenie pracy w godzinach nadliczbowych	342
29. Pozew o zapłatę premii regulaminowej.....	345
30. Pozew o zapłatę nagrody jubileuszowej.....	347
31. Pozew o zapłatę dodatku wyrównawczego.....	349
32. Pozew o zapłatę odszkodowania należnego z tytułu zawarcia umowy o zakazie konkurencji obowiązującego po ustaniu stosunku pracy	351
33. Pozew o zapłatę odszkodowania z powodu stosowania w stosunku do powoda mobbingu.....	353
34. Pozew o zadośćuczynienie z tytułu naruszenia dóbr osobistych.....	355
35. Pozew o zapłatę odszkodowania z powodu naruszenia zasad równego traktowania i dyskryminacji	357
36. Pozew o zapłatę zadośćuczynienia z powodu stosowania w stosunku do powoda mobbingu.....	360
37. Pozew o zapłatę niesłusznie potrąconego wynagrodzenia	362
38. Pozew o odszkodowanie z tytułu nieuzasadnionego rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia.....	364
39. Pozew o zwrot niesłusznie nadpłaconego wynagrodzenia.....	366
40. Pozew o odszkodowanie z tytułu naruszenia zakazu konkurencji w czasie trwania stosunku pracy	368
41. Pozew o odszkodowanie z tytułu naruszenia zakazu konkurencji po ustaniu stosunku pracy	371
42. Pozew o zwrot kosztów poniesionych na kształcenie pracownika.....	374
43. Pozew o zapłatę odszkodowania za szkody wyrządzone przez pracownika w mieniu pracodawcy	377
44. Pozew o zapłatę odszkodowania z tytułu spowodowania niedoboru w mieniu pracodawcy.....	379
45. Pozew o zapłatę odszkodowania z tytułu niedoboru w mieniu powierzonym w ramach wspólnej odpowiedzialności materialnej pracowników	382
46. Pozew	385
47. Pozew o zapłatę w postępowaniu upominawczym	391
48. Odpowiedź na pozew.....	394
49. Zmiana powództwa	399
50. Wniosek pozwanej o przyznanie kosztów procesu w związku z cofnięciem pozwu.....	400
51. Uгода.....	401
52. Uгода pozasądowa	402
53. Wniosek pozwanej o zawieszenie postępowania	403
54. Wniosek pozwanej o podjęcie zawieszzonego postępowania	404
55. Wniosek powoda o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanego.....	405
56. Wniosek powódki o uzupełnienie wyroku	406

57. Wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji.....	407
58. Odpowiedź na apelację	408
59. Odpowiedź na zażalenie	410
60. Sprzeciw od wyroku zaocznego.....	412
61. Sprzeciw od nakazu zapłaty	417
62. Wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczenia majątkowego	423
63. Przedegzekucyjne wezwanie do zapłaty.....	426
64. Wniosek o nadanie wyrokowi klauzuli wykonalności.....	427
65. Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności ugodzie sądowej.....	428
66. Wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego	429
67. Wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego	430
68. Wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego.....	431
69. Wniosek wierzyciela o wszczęcie egzekucji, której przedmiotem jest wykonanie czynności.....	432
70. Wniosek wierzyciela o zawieszenie postępowania egzekucyjnego.....	434
71. Wniosek wierzyciela o umorzenie postępowania egzekucyjnego	435
72. Wniosek o reasumpcję postanowienia.....	436
73. Pozew o zapłatę w postępowaniu nakazowym.....	437
74. Odpowiedź na pozew	439
75. Cofnięcie pozwu	441
76. Ograniczenie powództwa	443
77. Wniosek o zawezwanie do próby ugodowej.....	444
78. Wniosek powoda o wyłączenie sędziego	446
79. Wniosek powódki o ustanowienie kuratora	447
80. Wniosek o przedłużenie terminu	448
81. Wniosek pozwanego o sprostowanie wyroku.....	449
82. Wniosek pozwanego o wykładnię wyroku.....	450
83. Wniosek pozwanego o przywrócenie uchybionego terminu	451
84. Wniosek powódki o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku i doręczenie odpisu wyroku wraz z pisemnym uzasadnieniem	453
85. Apelacja powoda.....	454
86. Apelacja pozwanej.....	459
87. Zażalenie pozwanego	463
88. Zażalenie powoda	465
89. Sprzeciw od wyroku zaocznego.....	467
90. Zarzuty pozwanego przeciwko nakazowi zapłaty	470
91. Sprzeciw od nakazu zapłaty	472
92. Skarga na przewlekłość postępowania sądowego	474
93. Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego	477
94. Skarga kasacyjna	479
95. Skarga kasacyjna	482
96. Odpowiedź na skargę kasacyjną.....	487
97. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	490

---

98. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia.....	493
99. Wniosek o uchylenie prawomocnego postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia.....	495
100. Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności następcy prawnemu	497
101. Skarga dłużnika na dokonanie czynności przez komornika sądowego	498
102. Skarga dłużnika na postanowienie komornika o ukaraniu grzywną.....	500
103. Pozew pracownika o zapłatę odszkodowania z powodu utraty przedmiotów w wypadku przy pracy.....	502
104. Odwołanie od odmowy rejestracji przez okręgowego inspektora pracy	504
105. Zastrzeżenie do zakładowego układu zbiorowego pracy	506
106. Wniosek o rejestrację zakładowego układu zbiorowego pracy.....	508
107. Wniosek do kolegium arbitrażu społecznego o rozpoznanie sporu zbiorowego	510
108. Skarga kasacyjna.....	512
109. Pozew o zapłatę odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy	515
110. Pozew wzajemny	518
111. Pozew o przywrócenie do pracy i zapłatę zaległego wynagrodzenia	521
112. Skarga kasacyjna.....	524
113. Skarga kasacyjna.....	527
114. Skarga powoda o wznowienie postępowania	530
Indeks rzeczowy.....	533

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- EKPC – Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.)
- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1974 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)
- MPPOiP – Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167)
- p.p.s.a. – ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 270 z późn. zm.)
- pr. spółdz. – ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 z późn. zm.)
- p.s.w. – ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 572 z późn. zm.)
- p.u.s.a. – ustawa z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. Nr 153, poz. 1269 z późn. zm.)
- p.u.s.p. – ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 427)
- p.u.s.p. z 1928 r. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 lutego 1928 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 12, poz. 93 z późn. zm.)
- r.p.k.a.s. – rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 sierpnia 1991 r. w sprawie trybu postępowania przed kolegiami arbitrażu społecznego (Dz. U. Nr 73, poz. 324)

- r.u.s.p. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. Nr 38, poz. 249 z późn. zm.)
- u.k.s. – ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.)
- u.k.s.c. – ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 z późn. zm.)
- u.o.p. – ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. Nr 55, poz. 236 z późn. zm.)
- u.p. – ustawa z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599 z późn. zm.)
- u.p.s. – ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 223, poz. 1458 z późn. zm.)
- u.p.u.p. – ustawa z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 269)
- u.r.s.z. – ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (Dz. U. Nr 55, poz. 236 z późn. zm.)
- u.s.c. – ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 227, poz. 1505 z późn. zm.)
- ustawa o KRS – ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 z późn. zm.)
- ustawa o SN – ustawa z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 499)
- u.z.g. – ustawa z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotycających pracowników (Dz. U. Nr 90, poz. 844 z późn. zm.)
- u.z.z. – ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854 z późn. zm.)

Czasopisma, zbiory orzecznictwa

- Apel.-Lub. – Apelacja. Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Lublinie
- Apel.-W-wa – Apelacja. Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie
- Biul. SN – Biuletyn Sądu Najwyższego
- GSP – Gdańskie Studia Prawnicze
- KPP – Kwartalnik Prawa Prywatnego
- M. Prawn. – Monitor Prawniczy
- M. Spółdz. – Monitor Spółdzielczy
- M.P.Pr. – Monitor Prawa Pracy
- NP – Nowe Prawo
- ONSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego

OSA	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSNAPiUS	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNCP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPika	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
PiP	– Państwo i Prawo
PiZS	– Praca i Zabezpieczenie Społeczne
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
Pr. Pracy	– Prawo Pracy
PS	– Przegląd Sądowy
PUG	– Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
R. Pr.	– Radca Prawny
Sł. Prac.	– Służba Pracownicza
St. Praw.	– Studia Prawnicze
ZNUJ	– Zeszytu Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego

Inne

KAS	– Kolegium Arbitrażu Społecznego
KRS	– Krajowy Rejestr Sądowy
MOP	– Międzynarodowa Organizacja Pracy
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
SA	– Sąd Apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny
ZUS	– Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Wstęp

Procesowe prawo pracy to normy regulujące mechanizmy funkcjonowania ochrony prawnej w stosunkach pracy. Tworzą go przepisy o charakterze proceduralnym, kompetencyjnym oraz ustrojowo-organizacyjnym. Kierując się dyrektywą kompleksowości analizy dogmatycznej, w książce zostały przedstawione nie tylko problemy likwidowania indywidualnych sporów pracy, ale również rozważania dotyczące procedur obowiązujących w zbiorowych sporach pracy. Mam tu na myśli zwłaszcza procedury rejestrowe oraz arbitrażowe. Nie zmienia to oczywiście faktu, że podjęte zagadnienia ogniskują się na sądowym wymiarze sprawiedliwości w sprawach z zakresu prawa pracy.

Przyjęta w opracowaniu konwencja metodologiczna ma charakter dualistyczny, gdyż wszystkie podstawowe zagadnienia zostały przedstawione zarówno w płaszczyźnie teoretycznej, jak i praktycznej. Immanentną częścią tej drugiej jest bogaty zbiór pism procesowych, typowych dla spraw z zakresu prawa pracy. Obejmuje on wszystkie etapy prowadzenia sporów indywidualnych w stosunkach przemysłowych.

Prezentowana książka ma w swych założeniach służyć jako uniwersalne źródło wiedzy na temat indywidualnych sporów pracy. W wymiarze przedmiotowym dotyczy całokształtu problematyki procesowego prawa pracy. Zawiera nie tylko informacje o obowiązujących regulacjach prawnych, ale również o modelach i instytucjach tego działu prawa pracy. Autorzy, przygotowując tę publikację, mieli na uwadze zarówno potrzeby nauki prawa pracy, jak i praktyki jego stosowania.

*Kraków, 5 kwietnia 2013 r.
Krzysztof Baran*

CZĘŚĆ PIERWSZA

PROCESOWE PRAWO PRACY

SPORY PRACY

1. Ogólna charakterystyka sporów pracy

Spory pracy są immanentną cechą stosunków pracy w państwach cywilizacji industrialnej. Istotą sporu pracy¹ jest konflikt², a więc swoistego rodzaju interakcje o charakterze kooperacji negatywnej między co najmniej dwoma podmiotami funkcjonującymi w stosunkach pracy, w których jedna ze stron wysuwa określone żądania albo podejmuje inne działania, na skutek czego napotyka na opór ze strony przeciwnej, która owe żądania lub działania w części bądź w całości odrzuca lub im się w inny sposób przeciwstawia.

W socjologii brak zgodności co do oceny społecznych skutków konfliktów. Przedmiotem polemiki pozostaje zwłaszcza problem, czy owe konflikty – a odnosi się to również do tych występujących w stosunkach pracy – są zjawiskami patologicznymi. W ujęciu funkcjonalnym konflikt jest postrzegany jako czynnik dysfunkcyjny w systemie, który rozsądza go od wewnątrz i którego nie sposób wyjaśnić potrzebami systemu jako całości³. Godzi on w jego stabilność, utrzymującą się dzięki wbudowanym w mechanizm przystosowania i kontroli społecznej. Jak się wydaje, to właśnie do tej teorii socjologicznej nawiązywały ideologie panujące w totalitarnych reżimach XX w., nieuznające w stosunkach pracy pluralizmu interesów grupowych⁴. Jako przykład ilustrujący tę tezę niech służy szeroko rozpowszechniona w byłych krajach socjalistycznych Europy Środkowo-Wschodniej ideologia bezkonfliktowości socjalizmu⁵. U jej podłoża legło fałszywe założenie, że

---

¹ Por. J. Wróblewski, *Prawo i homeostaza społeczna*, PiP 1982, z. 12, s. 38; J. Kurczewski, *Spór i sądy*, Warszawa 1982, s. 47–49.

² Por. zwłaszcza M. Magoska, *Społeczno-kulturowe podłoże konfliktów prawnych*, Wrocław 1991, s. 10–13 i powołana tam literatura.

³ Por. zwłaszcza J. Szacki, *Historia myśli socjologicznej*, t. 2, Warszawa 1983, s. 788–789.

⁴ Por. zwłaszcza I. Suhij, V. Lepikhin, *Evolution of Interest Representation and Development of Labour Relation in Russia* (w:) J. Hausner, O.K. Pedevsen, K. Ronit (red.), *Evolution of Interest Representation and Development of the Labour Market In Post-Socialist Countries*, Kraków 1995, s. 197–201. Por. też B. Wypchło-Grymek, *Prawne uregulowania w przedmiocie sporów zbiorowych pracy a zasada zachowania pokoju społecznego*, Studia z zakresu prawa pracy i polityki społecznej, Kraków 1996, s. 21.

⁵ Por. zwłaszcza na ten temat T. Zieliński, *Prawo pracy. Zarys systemu*, t. 3, Warszawa–Kraków 1986, s. 124–125. Zob. też. A. Kovzik, O. Zagorulskaya, *Evolution of Interest Representation in Belarus* (w:) J. Hausner, O.K. Pedevsen, K. Ronit (red.), *Evolution of Interest Representation...*, s. 253–260.

w stosunkach pracy wszelkie obiektywne antagonizmy między pracą a kapitałem zostały przewyciężone w drodze uspołecznienia środków produkcji. W efekcie władze partyjne traktowały spory pracy, zwłaszcza te mające wymiar zbiorowy, jako akty społecznego nieposłuszeństwa o charakterze antyustrojowym, inspirowanym przez wroga „klasowego” i zalecały zwalczanie ich bez pobłażliwości przez organy bezpieczeństwa państwa. Tego rodzaju podejście do sporów zbiorowych skutkowało wielokrotnie postępującą eskalacją protestów w środowisku pracy, przy czym w Polsce w latach 80. strajki miały niemal permanentny charakter, a uczestniczyły w nich szerokie rzesze pracowników.

W ujęciu socjologicznej teorii konfliktu wszelkiego rodzaju spory i zatargi są traktowane jako zjawiska niemal naturalnie towarzyszące rozwojowi cywilizacji od samego jej zarania. Nie są one traktowane jako czynnik, który dzieli, lecz jako siła napędowa rozwoju, zmieniająca ustalone w społeczeństwie *status quo*. Uwaga ta odnosi się również do sporów występujących w środowisku pracy, zwłaszcza w krajach o gospodarce wolnorynkowej. Pojawiające się tam sprzeczności na linii pracownicy – pracodawcy są regulowane przez samych uczestników zazwyczaj metodami irenicznymi⁶, bez używania przymusu państwowego.

Charakteryzując spory pracy, pragnę przedstawić, w jaki sposób konflikt zaistniały w środowisku pracy przekształca się w spór likwidowany na podstawie określonych przepisami prawa metod. Ów proces⁷ transformacji ma wymiar uniwersalny i odnosi się zarówno do sporów indywidualnych, jak i zbiorowych. Rozpoczyna się on od uświadomienia sobie przez osobę albo grupę osób doznań krzywdy (*naming*). W następnym etapie następuje przypisanie tej krzywdy zachowaniu konkretnego podmiotu (*blaming*). Wówczas w świadomości uczestnika bądź uczestników konfliktu następuje zjawisko „rewitalizacji” prawa, manifestujące się poczuciem naruszenia przysługujących uprawnień, co prowadzi do interpretacji konfliktu przez pryzmat obowiązujących norm prawnych. Konkretnie rzecz ujmując, chodzi o „dopasowanie” formułowanych przez aktywną stronę sporu żądań do treści norm proceduralnych, adekwatnych dla rozwiązania konfliktu. Bezpośrednim następstwem tego rodzaju procesu jest typizacja ról, w których wystąpią strony. Należy bowiem mieć na uwadze fakt, że oczekiwania przeciwników sporu co do ról są formułowane w normach proceduralnych. Normy te pozbawiają przeciwników cech indywidualnych⁸, w efekcie czego następuje instytucjonalizacja⁹ konfliktu i przekształcenie go w drodze formalizacji w spór o charakterze prawnym¹⁰. Obiektem zainteresowania w tym opracowaniu będą wyłącznie te konflikty występujące w stosunkach pracy, które uległy transformacji w spory prawne, czyli spory pracy.

⁶ Tego rodzaju ujęcie zagadnienia nawiązuje do teorii „równowagi” sformułowanej przez R. Dahrendorfa (*Teoria konfliktu w społeczeństwie przemysłowym* (w:) *Elementy teorii socjologicznych*, Warszawa 1975, s. 433), który wyraził pogląd, że ani teoria konfliktu, ani teoria funkcjonalna nie mogą być przyjęte jako jedynie słuszne, gdyż społeczeństwo „[...] ma dwa równie rzeczywiste oblicza: oblicze stabilności, harmonii i zgody oraz oblicze zmiany, konfliktu i przymusu”.

⁷ Por. zwłaszcza W. Felstiner, R. Abel, A. Sarat, *The Emergence and Transformation of Disputes: Naming, Blaming, Claiming*, *Law and Society Review* 1980–1981, t. 15, nr 3–4, s. 635–636.

⁸ G. Skąpska, *Prawo a dynamika społecznych przemian*, Kraków 1991, s. 69.

⁹ Por. w tej materii W. Pańkow, *Instytucje prawa pracy w procesach transformacji*, Warszawa 1993, s. 135–136.

¹⁰ Na temat dążności państwa do formalizacji konfliktów społecznych zob. zwłaszcza A. Gryniuk, *Przymus prawny jako środek rozwiązywania konfliktów społecznych w dużych i wielkich grupach społecznych*, *Acta Universitatis Nicolai Copernici, Prawo*, z. XXVII, Toruń 1990, s. 51–53.

2. Delimitacja indywidualnych i zbiorowych sporów pracy

Punktem wyjścia do dalszych rozważań będzie niebudząca wątpliwości definicja sporów pracy, zgodnie z którą są to spory między podmiotami prawa pracy, których przedmiot jest objęty materią prawa pracy. Jest oczywiste, że przy tak ogólnie sformułowanej definicji nie jest to kategoria jednorodna. Jej systematyki można dokonać na podstawie rozmaitych kryteriów. Według klasycznej¹¹ formuły przyjętej jeszcze w XIX w. wśród sporów pracy można wyróżnić konflikty dotyczące ustanawiania nowej normy oraz konflikty dotyczące wykładni bądź zastosowania normy już istniejącej. W pierwszym przypadku uczestniczą pracownicy jako zbiorowość, w drugim zaś indywidualny pracownik. Przedstawiona tu idea dała początek klasyfikacji sporów pracy na indywidualne i zbiorowe¹².

Zagadnienie relacji między indywidualnymi a zbiorowymi sporami pracy również na gruncie polskiego ustawodawstwa wywołuje rozmaitej natury trudności. Pojawiają się one już na etapie definiowania obu kategorii sporów. Chodzi m.in. o to, że *de lege lata* brak legalnej definicji indywidualnego sporu pracy. Lukę tę stara się wypełnić doktryna prawa pracy, w której dominuje ujęcie indywidualnych sporów pracy w kategoriach materialnoprawnych, odnoszące się głównie do płaszczyzny obligacyjnej. Niejako subsidiaryarnie niektórzy autorzy akcentują procesowy aspekt zagadnienia, odwołując się do kategorii roszczenia procesowego. Swoista dysproporcja poglądów występuje też w kwestii przedmiotu sporu. Przeważa zapatrywanie, że jest nim treść stosunku prawnego, u niektórych zawężona do stosunku pracy. Wszyscy natomiast bez wyjątku bezpośrednio bądź pośrednio wskazują na pracownika i pracodawcę jako strony indywidualnego sporu pracy. W tym miejscu należy zaznaczyć, że każdy z tych podmiotów może występować w procesie zarówno w roli powoda, jak i pozwanego. Zatem uprawniony jest pogląd, że indywidualny spór pracy to różnica stanowisk podmiotów konkretnego stosunku prawnego – najczęściej stosunku pracy – regulowanego normami prawa pracy *sensu largo* co do istnienia bądź nieistnienia albo ukształtowania tego stosunku prawnego lub też zakresu wynikających z niego uprawnień i obowiązków.

Po scharakteryzowaniu indywidualnych sporów pracy pragnę przejść do problematyki zbiorowych sporów pracy. Zgodnie z definicją przyjętą w art. 1 u.r.s.z. są to spory pracowników z pracodawcą lub pracodawcami dotyczące warunków pracy, płac lub świadczeń socjalnych oraz praw i wolności związkowych pracowników lub innych grup, którym przysługuje prawo zrzeszania się w związkach zawodowych. Rozwiązanie to nawiązuje do dwóch podstawowych kryteriów różnicowania sporów pracy, tj. podmiotowego i przedmiotowego¹³.

¹¹ S. i B. Webb, *Industrial Democracy*, t. 1, London 1897, s. 182 i n.

¹² Na temat aspektu prawnoporównawczego zob. K.W. Baran, *Spór indywidualny a zbiorowy w prawie pracy* (w:) G. Goździewicz (red.), *Zbiorowe prawo pracy w społecznej gospodarce rynkowej*, Toruń 2000, s. 223–224.

¹³ Por. zwłaszcza G. Goździewicz, *Spory zbiorowe*, Toruń 1991, *passim*; W. Masewicz, *Ustawa o związkach zawodowych. Ustawa o rozwiązywaniu sporów zbiorowych*, Warszawa 1998, s. 124; H. Lewandowski, *Spory zbiorowe pracy*, Studia z zakresu prawa pracy i polityki społecznej, Kraków 1997/1998, s. 127 i n.; B. Cudowski, *Spory zbiorowe w polskim prawie pracy*, Białystok 1998, *passim*; Z. Salwa, *Nowa regulacja rozwiązywania sporów zbiorowych*, PiZS 1991, nr 8–9, s. 50; A.M. Świątkowski, *Rozwiązywanie sporów zbiorowych pracy*, Studia z zakresu prawa pracy i polityki społecznej, Kraków 1994, s. 292 i n.; K.W. Baran, *Zbiorowe prawo pracy. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 392–394.

Krzysztof W. Baran – profesor doktor habilitowany nauk prawnych, profesor w Katedrze Prawa Pracy i Polityki Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego; specjalizuje się w problematyce zbiorowego i procesowego prawa pracy; autor i współautor blisko dwustu publikacji, w tym komentarzy do kodeksu pracy i zbiorowego prawa pracy oraz naczelny redaktor naukowy pięciotomowego zbioru *Zarys systemu prawa pracy*.

Daniel Książek – doktor nauk prawnych; radca prawny, współnik zarządzający kancelarią prawną specjalizującą się w prawie pracy; prezes zarządu Centrum Prawa Pracy i Stosunków Przemysłowych; autor publikacji z zakresu prawa pracy.

Marcin Wujczyk – doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Prawa Pracy i Polityki Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego; radca prawny; członek Europejskiego Komitetu Praw Społecznych Rady Europy; laureat głównej nagrody w kategorii prawo pracy w konkursie „Złote Skrzydła” w 2013 r. dla najlepszych młodych autorów książek specjalistycznych organizowanym przez Dziennik Gazetę Prawną i KPMG za rozprawę doktorską *Prawo pracownika do ochrony prywatności*.

-
- W publikacji w sposób kompleksowy przedstawiono teoretyczne i praktyczne zagadnienia postępowania przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy oraz postępowania przedsądowego.
  - W sposób szeroki zaprezentowano stanowisko judykatury i poglądy doktryny dotyczące rozumienia procedury cywilnej w sprawach z zakresu prawa pracy.
  - Dodatkowym atutem opracowania są wzory pism procesowych i przedprocesowych stosowanych w toku postępowania przed sądami.
  - Publikacja przeznaczona jest dla sędziów, radców prawnych i adwokatów. Będzie przydatna także pracownikom działów HR oraz pracodawcom.

Cena 169 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.książki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl